

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LI. Ч. 22. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 4-го лютого 1943. No. 22. Jersey City, N. J., Thursday, February 4, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ТРЕБА НАДІЯТИСЬ ІНВАЗІЇ ЄВРОПИ ЩЕ В 1943 РОЦІ: ВЖЕ ВИБРАНО ЧАС І МІСЦЕ

ВАШИНГТОН. — Аж 149 газетирів зібрались в Білому Домі на пресову конференцію з президентом Рузвелтом, щоби почути прямо від нього про те, над чим він радив з британським прем'єром, Вінстоном Черчилем в Касаблянці, в Африці. Отже з того, що чули, можна сказати, що під час цієї конференції радили головно над плянами офензивної Альянтів в 1943 році. А далі: така офензивна з'їздала ухвалена з тим, що вибрано вже теж місце і час. Президент заявив, що не може сказати, звідки та офензива зачнеться, з Норвегії, Балкану, Нідерландів, чи з якого іншого місця, чи з кількох місць відразу, але це все з'їздало вирішене. З того, що Черчил вибрався на наради до Туреччини, дехто припускає, що інвазія Європи начнеться з Балкану. Кажуть, що Черчил можливо переговорював з Туреччиною в справі дозволу на перевіз альянтських військ через турецьку територію.

ЯК Є З ЗГОДОЮ СТАЛІНА?

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, запитаний журналістами, чи Сталін дав згоду на те, що ухвалено в Касаблянці, відповів, що „діла ідуть добре“, але додав, що в такому часі як теперішній він не може говорити „чи була згода чи незгода в таких незвичайно важких справах“. Знову щодо того, що Сталін не брав участі в нарадах, президент Рузвелт заявив, що Совети не ведуть війни з Японією. А це ставить Сталіна в особливе положення, коли іде про того роду наради як ті, що були в Касаблянці, де теж обговорювано війну з Японією.

НЕ БРАКУВАЛО СМІХУ І ЖАРТІВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт мав раз слізи в очах, будучи в Африці, а саме тоді, коли відвідував американських воїнів, між якими були ті, що вже були у боротьбі, а інші, що можуть відійти на фронт кожної хвилини. А позатим конференція ішла гладко. Найбільше сміху було, коли пустили поголоску, що до Марокко прибув італійський король Віктор Емануїл, щоб зустрінути президента Рузвелта і британського прем'єра Черчила та переговорювати з ними умовини здачі його краю.

БРАТИМУТЬ ДО АРМІЇ ТИХ, ЩО ЖОНАТІ І МАЮТЬ ДІТИ.

ВАШИНГТОН. — Буде можна мати жінку і кількох дітей, а проте бути покликаним до служби в армії чи маринаці, коли хто є в поборовім віці, себто в роках між 18 і 38, а не є зайнятий в сутевій военній промисловості. Пол Г. МекНот, комішенер людської сили, оголосив 29 ріжних занять, які не визнаються урядом „сутевими“. Значить, що ті, що в них працюють, якщо є способні до військової служби, будуть до неї покликані ще цього року, без огляду на те, чи мають жінку і діти. Хіба, що знайдуть собі іншу роботу, себто таку, що є узана „сутевою“ у военній промислі. Нараховують, що є ще 22,154,000 осіб, що будуть провірені на протязі цього року та з яких 10 осіб на 14 підуть до війська.

НИБИ НЕ ХОЧЕ НІЯКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

НЮ ЙОРК. — Переловлено радіо з Токіо, в якому подано, що японський прем'єр Тоджо заявив, що Японія тепер „далеко багатша від Британії й Злучених Держав“, та що вона рішучо не має ніяких територіальних амбіцій щодо земель Злучених Держав і Полудневої Америки.

ЗА НЕГАЙНУ ОФЕНЗИВУ В АЗІЇ.

НЮ ЙОРК. — На вечері з нагоди 25-ліття Форейн Прес Асоційшен, що відбулась в готелі Волдольф Асторія, а на якій було до 20 амбасадорів і послів, секретар маринарки Френк Накс заявив, що Альянти постійно скріпляють свої становища на Полудневій Пацифіці. Знову китайський амбасадор д-р Вей Тао-мінг вимагав негайної офензивної проти Японії в Азії на те, щоб не дати японцям нагоди сконсолідувати те, що досі зискали.

МУСИМО ВИГРАТИ ВІЙНУ І МИР.

НЮ ЙОРК. — Миссис Елеанор Рузвелт, промовляючи до 1,500 жінок в Есекс Гавз говорила про працю жінок в Англії, а потім ствердила, що „мусимо виграти війну і мир не тільки для себе, але для цілого світа“. І треба, казала вона, бути за справедливістю, інакше з мира ніщо не вийде.

ВІДБЕРУТЬ БУНДИСТАМ ГОРОЖАНСТВО.

НЮ ЙОРК. — Вже уряд зібрав усе потрібне до того, щоб відібрати американське громадянство Фріцови Кунови і 19 іншим членам Німецько-Американського Бунду. Уже переслужано останніх свідків. Зізнання потверджують те, що є в урядових обвинуваченнях.

Нові Завзяті Бої з Японцями за Соломонські Острови

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки звідоляє, що від якого тижня іде дуже завзяті бої на морі й на суші за контролю над Соломонськими островами. Комунікат стверджує, що є втрати, на морі й в повітрі, як по одній так і по другій стороні. Урядово ще подають, що японські комунікати подали, що в попередніх морських боях з японцями американці втратили два панцирники, три кружляки, та що ушкоджено один панцирник і один кружляк. На це з урядового боку заявляють, що японські твердження є сильно переборщені, коли іде про американські втрати, а зате дуже бліді, коли говориться про те, що втратили японці. А пречинь так є, що втрати, які понесли японці в морських боях, в днях від 13 до 15 листопаду, належать до найтяжчих, які занотовані історією морських боїв. Далі зазначається, що японці доконче хочуть завладіти Соломонськими островами, щоби могли легше перетинати доставки з Злучених Держав до Австралії.

ВОЄННА ПРОДУКЦІЯ ЗРОСЛА ВІД ПЕРЛ ГАРБОР НА 500%

ВАШИНГТОН. — Ось таке подає про американську военну промисловість ніхто інший, а Доналд М. Нелсон, голова Ради Военної Продукції. В одному тільки місяці грудні випродуковано в Америці 5,489 літаків, себто на 677 літаків більше ніж в листопаді. Це рекорди, яких досі не знала навіть сама Америка.

БУДЕМО ПЛАТИТИ ПОДАТОК ВІДРАЗУ З ЗАРІБКОМ

ВАШИНГТОН. — Найдалі до 1. липня має Бюджетовий Конгресовий Комітет доставити державній скарбниці плян складання податкових оплат в такий спосіб, щоб стягано податковцеві податкові рати в тому місці, де він одержує заробітну платню. Можливо, що будуть певні полекші за податок за минулий рік для тих, яких річні платні чи зарібки не виносять понад \$2,000.

СОЛИВЕНИ ГОВОРИТИМУТЬ ДО РОБІТНИЦТВА

ВАШИНГТОН. — Містер і миссес Соливен з Айови, що втратили у війні п'ять синів, обідуть рійні фабрики і зватимуть робітників до більших зусиль у продукції, щоб таким чином запевнити Америці военну перемогу.

Черчил Запевняє Кипр на Випадок Інвазії

ЛОНДОН. — Вертаючися зо своєї конференції з турецьким президентом, британський прем'єр Черчил задержався на острові Кипр, британській посілості, між Малою Азією й Сирією, та відбув там конференцію з провідниками населення, греками й турками. У своїй промові до того зібрання Черчил підкреслює солідарність інтересів острова й Британії та британсько-турецьку приязнь і запевняв зібраних за піддержку на випадок нацистичної інвазії.

Острів Кипр лежить на дорозі можливого походу нацистів у південно-східному напрямі. Черчил прилетів літаком і осів у столиці острова, Нікосії, де й відбулися збори грецьких і турецьких नेताів. У своїй промові Черчил згадував про свою конференцію з турецьким президентом і величав Грецію за її героїську боротьбу проти держав Осі.

ГІТЛЕР КЛИЧЕ ДО РАПОРТУ

СТОКГОЛЬМ. — З Анкари доносять, що німецький амбасадор у Туреччині, Франц фон Папен, вїздить до Німеччини з рапортом. Як догадуються, вїзд фон Папена стоїть у звязку з конференцією британського прем'єра з турецьким президентом.

До Берна, столиці Швайцарії, прийшли вісти, що німецький уряд відкликав свого посла в Болгарії, Адольфа Гейнца Бекерля. Кажуть, що це сталося на домагання болгарського уряду, невдоволеного з того, що Бекерле брав участь зборам скрайних болгарських націоналістів та промовляв за відкрити інтервенцію болгарської армії в війні проти Росії.

Інші вісти з Болгарії стверджують, що від відвідин Черчила в Туреччині на Балкані запанувало велике напруження.

ЗРІСТ БРИТАЙСЬКИХ ВИДАТКІВ НА ВІЙНУ

ЛОНДОН. — З останнім тижнем щоденні видатки Британії на війну перейшли суму 20 мільонів фунтів стерлінгів.

НОВІ НАСТРОЇ В РУМУНІЇ

ЛІСБОНА. — З нагоди Нового Року молодий румунський король видав знаменну прокламацію, в котрій хвалив військо й народ за оборону батьківщини й незалежності та молиться за мир. Король ні словом не згадав альянтів Румунії.

ВИЗВОЛЕНІ. — Понад тисячу норвезьких моряків увязнив був у Північній Африці уряд у Віші. Тепер їх звільнила інвазія британців і американців. На світліні: вид бараків для моряків у Касаблянці.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЛІКВІДУЮТЬ ОСТАННЮ ГРУПУ В СТАЛІНГРАДІ

ЛОНДОН. — Москва видала в вівторок вечором спеціальний комунікат, що маршал Воронов і генерал Рокоссовський повідомили Сталіна, що в вівторок, 2. лютого, в 4 год. спол., червона армія оточила й знищила останню нацистичну групу в Сталінграді. Сталін вислав негайно подяку командантам і військам червоної армії та політичним робітникам донського фронту.

Наступний комунікат подав, що за останні три тижні в Сталінграді забрано ворогові 91,000 військ, у тому числі маршала, 23 генералів і тисячі інших офіцерів. Останньої неділі комунікат подав, що за останніх 20 днів коло Сталінграду вбито 100,000 воїнів, а як обчислюють, разом від половини листопаду війська Осі втратили там коло 503,000 воїнів.

Останній советський бюлетин подає теж величезну военну добичу, захоплену коло Сталінграду до 10. січня. Вона обіймає: 56 локomotивів, 1,125 залізничних возів, 750 літаків, 1,150 повзів, 6,700 гармат, 90,000 крісів, 61,102 троків, 7,369 мотоциклів, 480 возів, тракторів і транспортів, 320 радіових розсилачів, 3 панцирні поїзди, 235 амуніційних магазинів і велику скількість военного ристунку.

Зараз по звільненні міста від ворога почато роботи коло очищення румовиж і привернення в місті нормального життя. Сапери стали очищувати вулиці з мін, підчас коли взяті в полон воїки держав Осі, обдерті, змерзлі й голодні, машерують до концентраційних таборів.

КЛОПОТИ НАЦИСТІВ З ВИБІХУВАННЯМ УПАДКУ СТАЛІНГРАДУ.

Нацистичний уряд найшовся через упадок Сталінграду в немалі клопоти. Треба було подати вістку про Сталінград і в цей спосіб завдати брехню в роцистому запевненні Гітлера, що Сталінград буде взятий німцями.

Перший натяк на наближаючийся кінець німецької облоги подавало нацистичне радіо, коли в півтретя години після заяви московського радія про зліквідування останнього гнізда нацистів у Сталінграді сповіщало, що німецькі війська ставлять героїський опір значно переважачим советським силам. Потім подано вістку, що російські війська, по сильному артилерійному приготуванню, проломали останній бастион німецької армії в Сталінграді.

ЗВІЛЬНЕННЯ СТАЛІНГРАДУ Й КАМΠΑНІЯ В УКРАЇНІ.

Російська перемога під Сталінградом звідняє велике число російських військ для скріплення кампанії російських військ в Україні в напрямі Харкова й Ростова.

На тому 250 миль довгому фронті російські війська посуваються далі вперед. Вони захопили Покровське й Нижню Дуванку, оба міста на залізниці з Купянки до Ворошилограда. На Кавказі червона армія захопила Павловське на залізниці з Тихорізького до Ростова, а ще далі на полудне Корнівське, тільки 35 миль від Краснодару.

НАСТУП АМЕРИКАНЦІВ У ГОРАХ ТУНІСУ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американська піхота, піддержана артилерією, прогнала німців зо Сенеду, прочищуючи в цей спосіб дві німецькі позиції, що загрожували альянтам в південній Тунісі. Далі на північ американці наступають на сильні ворожі позиції в провалі Фаїд і роблять поступ.

Обі сторони приписують секторові Сенеду велике значіння для перебігу боротьби за Туніс.

МОРСЬКІ ВТРАТИ ОСІ В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Літаки американської армії, затопили або ушкодили в боях коло північної Африки від 8. листопаду 54 кораблів держав Осі різного типу, від кружляків до тягарових кораблів.

До 30. січня альянтські летуни затопили 13, сильно ушкодили 7, а легше ушкодили 34 кораблі держав Осі.

ДАЛЬШІ РЕЙДИ НА НІМЕЦЬКІ БАЗИ Й ЦЕНТРИ.

ЛОНДОН. — Американські й британські літаки знову доконали великого рейду на німецьку субмаринову базу й флотний арсенал у французькому місті Льоріан.

Британські летуни зробили потім сильний рейд на важний німецький промисловий центр Кельн, що кілька місяців тому був першою ціллю масового рейду британських летунів.

Данська столиця Копенгага, що була бомбардована минулого тижня, теж мала 35-хвилинний алярм.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед повною ціною, в котрій оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить послати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ОКУПАНТА

Що Німеччина стала грабіжником українських земель, а український народ опинився в нічому іншому, а тільки в новій неволі — це для нас усіх щоденна, звичайна правда. Згадувати за це не для нас усіх ніякою „сензацією“.

„Дотеперішня поведінка німецьких чинників супроти України підтверджує, що А. Гітлер іде тим самим шляхом, що його попередники. Не бажаємо і не сміємо закрити того факту, який діється на наших очах: Це є нове четвертування тіла України, якого допускаються ніби приятелі України, сучасні німецькі провідники!

„Український народ, що важко боровся із московськими і польськими окупантами і поніс необчислені жертви, ніколи не погодиться на нових окупантів, хочби вони не знали з якими гаслами до нього підходили! Україна й її народ є за великим і за твердим куском і кожний, хто хотів би її проковтнути, може легко подавитись!“

Отсе, що ми навели є остільки цікавим до занотовання, що походить з кола таких людей, що доволі довго вірили, що при допомозі Німеччини вдасться добути для України кращу долю і збудувати вільну українську державу. „Наш Клич“ поміщував весь час розпорядки та прокляття Проводу Організації Українських Націоналістів в такий спосіб, що можна було думати, що він є який свого роду офіційним органом цієї організації.

Хто Справді Править Британією?

(Докінчення)

Відповідь консервативного посла.

На виводи професора Ласкі, що мовляв Британія й нині править клясою власників, подав до того самого „Нью Йорк Таймсу“ відповідь капітан Л. Д. Геменс, консервативний посол до британського парламенту.

Він називає погляди професора Ласкі фантастичним образом британського політичного життя та привносить до аргументів, які час від часу виривали підчас виборчої агітації, які одначе нині, на думку Геменса, загинули вже раз навсє.

Як перший доказ, що погляд проф. Ласкі не є правдивий, посол Геменс висуває аргумент, що між поглядом проф. Ласкі на правителів Британії й політичною свободою в Британії, яку признає самий проф. Ласкі, існує непримирна суперечність. Як можна такі річі погодити зо собою? Якщо Британією править кляка, репрезентована Консервативною Партією, то чому народ її не позбудеться й не віддасть владу Партії Праці?

Якби Консервативна Партія справді спиралася тільки на невелику, обмежену частину британського громадянства, на земельну аристократію, великі корпорації й великий бізнес взагалі, як каже проф. Ласкі, то вона, на думку посла Геменса, не мала би ніяких шансів добути для себе при виборах стільки голосів, аби мати в парламенті більшість послів. Цей факт пояснює посол Геменс тим, що мовляв більшість британців не погоджується з думкою проф. Ласкі про класову боротьбу, а виводночасно відкидає практично всюку політику, що є впливом цієї теорії, як це показав наприклад генеральний страйк у 1926 році.

Аргумент проф. Ласкі про впливи земельної аристократії збуває капітан Геменс закидом, що такий аргумент може промовляти тільки до людей в Америці; в Англії його стрінули би голосним сміхом. А джеж податками від спадщини, які рівняються просто конфіскації маєтк, розбито великі земельні посілости в Англії до того, що навіть Партія Праці, котра виходить з міського наставлення, переконана, що це йде задалеко. Палата лордів, котрій проф. Ласкі приписує великі впливи, на погляд посла Геменса не має ніякого

впливу на важне законодавство ще від закону з 1911 року, котрий обмежив владу палати лордів у фінансових справах.

Посол Геменс далі виказує поважні неточности в виводах професора Ласкі про склад теперішнього міністерського кабінету. Він бачить у ньому багато більше людей, звязаних з робітництвом, ніж бачить проф. Ласкі. А дже Бевин виїшов з юнійного руху, Морисон, що має важний пост домашнього секретаря, і Аталі, заступник Чорчїла, виїшли з Партії Праці.

Не погоджується теж посол Геменс з поглядом професора Ласкі на склад урядових бюр, економічних, політичних і дипломатичних. Коли міністром у кабінеті є представник Партії Праці або робітничих юній, то й під ним певно знайдеться багато урядників з тих груп. Він вичисляє низку визначних урядників, в адміралії, міністерстві здоров'я й інших урядах, які виїшли зпоза Консервативної Партії.

Коли проф. Ласкі закидає багатьом послам британського парламенту, що, будучи звязаними з клясою власників, вони представляють не весь британський народ, але тільки що клясу, то посол Геменс обертає бук другим кінем, кажучи, що в подібний спосіб можна би закинути й послам, що виїшли з юнійних чи робітничих кіругів, що вони не представляють всего британського народу, а тільки спеціальні робітничі інтереси. Якби так виключити з парламенту всіх людей, які мають якісь звязки з торгівлею, бізнесом, банками, то прийшлося би хіба зникнути до парламенту тільки людям, що в своїм житті не робили нічого практично. Бритійці волють вибирати послами людей, що знають практично чи море, чи фабрики, чи поле, чи кональню, чи найдаліш закутніи світа, ніж людей, що студіювали книжки при закопченій лампі.

Посол Геменс не розуміє, і запевняє, що й інші британійці не розуміють, закиду професора Ласкі проти родин, які від віків посилають своїх представників брати участь у дубличному житті Англії. На його думку британійці люблять традиції й почуття, що якийсь рід давав своїх представників державі цілими століттями, надає британійцям почуття традиції, „сєнс безперервности“. Через те британійці не любять

переміни для самої переміни. Це почуття рятує Британію в часи кризи.

Зо спеціальним натиском відкидає посол Геменс погляд професора Ласкі, що Консервативна Партія як клясова партія, здуривши виборців віддати на неї голоси, править потім краєм в інтересі малої правлячої кляки великих земельних власників, великого бізнесу й банкірів. Він звертає увагу на факт, що Консервативна Партія була за останніх двадцять літ при владі ввесь час з двома тільки виїтками. Своєї заграничної політики вона не має чого стидатися, а в путрі краю Британія має нині найширше розвинену суспільну службу в світі, яка дає за громадянина від колиски до гробу. За останніх двадцять літ Британія розвинула пенсії на старі літа, державну асекурацію здоров'я, обіди в школах, опіку над немовлятами і таке інше. Підчас кампанії проти нуждарських мешкань збудовано 4 мільйони нових домів. Почато боротьбу проти безробіття.

Рівночасно з тим в економічному житті позавождено річі, які вирівнюють приходи людей. Податки від приходу зростають так, що хто нині хоче покористуватися річним приходом 5,000 фунтів стерлінгів, мусить мати загального приходу 9 разів більше.

Наконець посол Геменс заглядає й в майбутнє й питається: На стільки можна довірити Консервативній Партії, що вона буде заступати інтереси простої людини по війні? Він вказує на рапорт комітету Бевериджа, що ним має займатися плата громад британського парламенту, а котрий є найповнішим чартером економічної свободи, який коли-небудь передложено якійсь будь законодавчій владі. Цей комітет був установлений Чорчїлом, і хоча він виїшов з Консервативної Партії, але поважний вплив і проза Атліянтіком. Піддержують його всі британійці й всі британійські партії.

Посол не вірить, щоби британійці приймали в найближчій майбутній закинути систему приватного бізнесу й перемінилася на робітників держави. Він уявляє собі радше таку господарку в Британії, що в ній будуть і державні підприємства, і міські підприємства, і приватні підприємства. Приходи монополів щоправда будуть обмежувати, але дрібних приватних купців будеться лишати в спокою, бо британійці вірять, що вони сповниють важну роль. Щодо перебрания копалень і залізниць на державу, посол Геменс зовсім не хоче заявляти-

Д-р Микола Чубатий.

Памяти Професора д-ра Володимира Старосольського (1878-1942)

У безконечному ряді українських каторжників...

Не перший він та певно не останній він у безконечному ряді українських каторжників, замучених за Україну; цей ряд такий довгий, як довга боротьба українського народу з московським пануванням над Україною.

Перед сотками літ ту чергу українських каторжників розпочали Петро Дорошенко, Іван Самійлович, Павло Полуботок, Андрій Войнаровський, Петро Кальницький, а ближчим нам був Тарас Шевченко та сотні інших, замучених за Україну реакційною царською владою. Але не до тих овияних авреолою давних часів належить Володимир Старосольський.

По реакційним цараті прийшла у наш часи на Україну „прогресивна“ московська влада, що принесла „волю“ народи, тому й тепер українські каторжники стали рахуватися в тисячі, а то й мільйони, коли за реакційного царату, вони начислялися тільки в десятки та сотні; прогрес в світі мусить бути. А між ними вже не одиниці, а сотні поетів, письменників, музиків, учених, політиків та духовних; між ними не брак і большевників українського роду, що мусили згинуть тільки тому, що ще Україну любили. А кілька десятків, а то й сотень тисяч українських каторжників покрила біла смерть серед студеної російської зими, а кілька мільйонів між ними загодованих селян України, що боролися свого, українського, демократичного життєвого шляху на рідній землі? Але й до них не зараховується Володимир Старосольський.

Він належить до іншої групи — до західно-українських каторжників не заводяних, тільки „визволених“ спід панування польських панів“. Його каторжне місце серед сотень українців Західної України зазначив на Сибір і Туркестан за це, що не хотів такої „визволення“. Його черга, професора соціаліста, є біля замордованих професорів, католицьких духовників — о. дєкана Миколи Коїрада та побіч о. д-ра Андрія Ішачка. Володимир Старосольського черга є біля сотень українських селянських юнаків вистрі-

ся ні сюди ні туди: мовляв, як мені докажете, що це було би для громадського добра найкраще, то й я буду за те. Він не хоче теж відповісти на запит професора Ласкі, чи капіталістична демократія, котру він звязує з Консервативною Партією, зможе принорвнитися до повоєнного світа й розв'язати питання забезпечення від нужди. Кажє посол Геменс: Тільки час покаже.

Себто: поживемо, побачимо.

линих на історичнім вже полівіро на Бригїдах у Львові, куди йому з обовязку адвоката приходилося нераз відправлявувати під польську шибеницю таких-же самих українських революціонерів. Між ними Володимира Старосольського черга, не між тими пошеволеними, але між „визволеними“ українцями.

Молодий соціаліст мрійник...

Гей, гей! Чи сподівався молодий Володимир Старосольський, коли він ще як студент універитету вчивувався в Карла Маркса „Капітал“ та мріяв про щастя всего людства у соціалістичному громадянстві, що він, соціаліст, згине з рук макрсістичної влади, з рук московських товаришів? Зі соціалізмом звяз Володимир Старосольський побрагитство за молодих літ і з ним не розставав до старости літ, хоч соціалістичні лави за той час на Західній Україні дуже прорідили. Як один із основників Української Соціал-Демократичної Партії відразу входить у вир всеукраїнського соціалістичного руху, що на Східній Україні саме тоді визволився спід опіки російської соціал-деомкратії, так само як на Західній Україні визволився він саме тоді спід опіки польської соціалістичної партії; В. Старосольський стає членом закордонної групи Революційної Української Партії, що свій краєвий осідок мала в Києві.

Вдача Володимира Старосольського не приспособляла його одначе до бурляного життя соціалістичного діяча-агітатора, організатора; він вроджений дослідник та теоретик, ідеальний матеріал на професора. І таким лишився Володимир Старосольський впродовж цілого свого життя.

На службі Української Держави.

Всєж таки 1913 року, на передодні першої світової війни стає організатором Українських Січових Стрільців, наших військової організації, що ставила собі за ціль — боротьбу за визволення України. Як такий входить з вибухом світової війни в склад Української Національної Ради та з її рамени стає членом Боевої Управи, себто громадської установи, що мала опікуватися легионом Українських Січових Стрільців.

По розпаді Австрії стає Володимир Старосольський членом Українського Військового Комітету, що переняв владу у Східній Галичині та опанував Львів, одначе в перших днях боїв за Львів дістається в польський полон, з якого виїшов аж по уступленню Української Галицької Армії за Збруч.

Звільнившись з польського полону працює в уряді Української Народної Републіки як заступник міністра закор-

(Докінчення на сторін 3-тій)

ІВАН ФРАНКО Основи Суспільности Повесть

І раптом знов тривожні думки, мов чорні хмари, поволоклися по горизонті його уяви. „О, вона мусить догадуватись, мусить знати, скільки я мене грошей є! Може, не все знає, але догадується. Вже не даремно вона такі довгі літа до мене прилежувалась, облизувала мене незачино, мов павук тонкою павутиною, аж пбики не зробила рабом, не вільником, безпомічним і зарезом такою пожаданою добичею! Боже, Боже! Якими манаїями, якими крутими дорогами Ти вів мене, у справедливому гніві своєюм мене, поки не довів до пізнання мого впадку, мого нещастя!“

Гриза, витравивла все те, що чинило його правдивим чоловіком, заплюгавила його думку споминами грїшних бажань і грїшних чинків — і все те, все те пощо? Для якої мети? Зразу, певно, без мети, тільки сидю самого фаталізму, нерозривно звязаного з жіночою природою, а потім — ох, потім фаталізм став свідомим демонізмом! Ця жінка — то мій злий дух, то дємон-спокусник, що облєстливими словами приведе чоловіка до впадку на те тільки, щоб насміятися над ним, втонгати його в болото, взяти його під ноги.

О. Нєстор усе це сидів, оплетий ліктями о стіл і затупивши долонями закурені очі. Він увесь тремтів, вдивляючись очима фантазіи в ті несамовито блискучі очі графині Торської, котрі тепер ясніли перед ним, нечєстано, вперто сверлячи його до дна душі так само, як сверлували його тоді, у фатальній хвилині його найтяжчого упадку.

„Дємон! Дємон! Дємон!“ — вертіло в його голові. — „Це не проста жінка, це справді відьма, не даром люди по селі

говорять про неї, що вона кинув людську сєє! А хібаж мою не виссала? Хіба мене не звялила? Чи не готовиться зісти мене до решти? Господи, я-туй мене від злого духа! Поможи мені ще вирватися з цієї западні, щоб я міг хоч раз дихнути свєбєдїно, подумати про напору того, що я вбив цїлим своїм життям!“

І він знов схопився і з подвійною силою, з гарячковим поспіхом почав ховати свої гроші по ріжних кутках, у ріжні скритки. Ще не був готовий і до подовини з цєю роботою, коли втім голосєе стукання до дверей його покою перервало тишу і збєнтєжало його до решти. Він аж підскочив зо страху, бачачи неможливість поховати все те в одній хвилині, і не-знав, що діяти. Чи вдати, чи спити, і не відзиватися? А нєж це хтєсь у злому намірі приходить, а не чуючи його голосу, осміляється і влєє до середини? А дже покїб він мїг докїдається поміч, то моголо бути запїзно! Він рішив обізватися, вхопив із шафи простирало й кинув його на стї, так, що воно на-

крило гроші, на простирало кинув подушку, потім стару реверєнду. „Скажу, що роблю трохи порядку у покою, а зрештою, не дозволю ні до чого доторкатися... Не впушу сюди, запру двері до цього покою... Коли хто чого потребує, нехай увїє до кухні й там скаже...“

Тимчасом стукання до дверей роздалося другий і третій раз, поки вкїпї о. Нєстор, поховавши важніші слїди свого заняття в покою, не зважився вийти до кухні, запираючи за собою покоєві двері.

— Ну, хто там? Хто там? — озвався він, коли стукання знов роздалося твердо, хоч і не надто міцно.

— Та то я, панотче! — Що за я? — Та я, Дєменюк. — А чого вам?

— Та, може, єгомость отвориби? Може, чого треба, то яб...

О. Нєстор тим часом успокївся. Голос Дєменюка, котрого зразу серед зворушення не пізнав, був для нього, мов холодна вода у спрагу. Дєменюка одного він не боявся,

хоч і перед тим не видавався ніколи зі свого багатства.

— Та й стукаетеж ви, Гнате! — з лагідним докором мовив о. Нєстор, коли Дєменюк увїїшов до кухні й поклонився йому. — Я трошечки задрїмав, нараз чую, мов гармати грмають. Я аж перелякався, гадав, чи не революція яка в сєлі.

— Та перепрошую єгомостя, — з заклопотанням сказав Дєменюк. — Я не хотїв, бігме, не хотїв! Тільки... знають єгомость мою натуру... Так менї тота дївчинка з голови не сходить... І так мене щось цим дїнями за серце тисне, все менї здається, що якусь велику бїду пошле Бог на мене.

— Ну, Дєменюку! Грїх вам таке говорити! — відповїв о. Нєстор, хоча сам не менше Дєменюка вірив у прочуття, снї й віші знаки. — Не слїд нам грїшним забїгати наперед у Божї присуди. Шо Бог пошле, те пошле, те мусимо витерпїти.

— Та я проти того нічого й не мовлю, прошу єгомостя. Вже як прийдеться витерпїти, то що й казати, Його свята воля. Алє я сам не знаю, що маю думати про Маланку. Зо-

всім дївчина змінилася за цих останніх кілька недїль.

— Та не бїйтєся, Гнате! Це вам так здається, а з нею нічого не сталося.

— Ей, єгомость! Я її знаю! Не та вона, що донедавна була! Шоє там у нїй кипить.

— Ну, ну, Гнате! Причинюєте собі самї грїзоти й то надармо. Маланка менї як на сповїди говорила... Вона передї мною ніколи не брєхала...

— А тепер не вірте! От зараз переконаєтесь! Я тепер власне від коваля йду. Шоє мов замануло мене нїти і ще раз поглянути на неї. Приходжу, кажу, нема. Вибїгла зараз по обїді, казала, що до старого єгомостя йде.

— До мене? — Так і є. Кажє: „єгомость казали менї прийти, шоє мають зо мною говорити“. І пішла. То я, власне, для того прийшов і збудив єгомостя, щоби спитатися...

(Дальше буде).

КОЖНИЙ СВІДОМІЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Пригоди Американського Вояка в Африці

ВАШИНГТОН (ОНА). — Молодий американський парашутист Майкел Ундергил мав цікаві пригоди в Північній Африці. Йому щойно переступило на двадцятий рік, але за той час він вже багато пережив і набудувався. Майк походить з Мефлінбурга, Пенсильванія. Він має там маленьку ферму, яку він сам обробляв. До полудня вчився в місцевій школі, а по полудні працював на фермі. І дуже добре справлявся. Був одним з кращих фермерів в тій околиці. Суцільно йому завидували і дивувалися, як такий молодий хлопець може і до школи ходити, і ферму обробляти. Але для Майка Ундергила це не було ніщо надзвичайне. Він любив обробляти землю і хотів стати одним з кращих фермерів не тільки в своїй околиці, але в цій Америці.

Як прийшла війна, то Майк Ундергил вступив до американської армії і став парашутистом. Вихавши до Північної Африки, цей молодий американський вояк пішов у перший вогонь. Щоби дезорганізувати ворожу силу, американська команда вислала парашутистів здемолювати певний об'єкт по другій боці бойової лінії. Одним з тих парашутистів був Майк Ундергил. Йому приказано сповнити своє діло і "продиратися" до ворожої території до американських позицій. Розуміється, що парашутисти свою роботу виконали, але вернутися до своїх не могли. Їх спущено на землю далеко в загілля ворожої території, де було багато неприємностей і велике число фашистських агентів, які слідили за кожною підозрілою людиною.

Американська команда довгий час не мала вістки про те, що саме сталося з парашутистами. Вона знала, що американські вояки приказ виконали, але що з ними пізніше сталося, то тільки можна було догадуватися. Ті парашутисти,

котрі були післані ближче — вернулися, а ті, що полетіли далше — уважалися пропавшими. Майка Ундергила його товариші дуже жалували. Він був хлопець товариський, послухний, відважний і витривалий. Навіть офіцери за ним жалували. Шкода, казали, такого здібного хлопця, бо своєю постановою, працевитістю і витривалістю, він міг вибитися на підфіціра. Таких молодців як Майк Ундергил американська армія дуже потребує. Шкода, говорили, що він пропав.

Але Майк Ундергил не пропав. Він був семи американським парашутистом, що продерся з ворожої території до американських позицій. Ундергил довго блукав по Африці нім дістався до своїх, але такі вернув — живий і здоровий. Полковник Едсон Д. Реф записав від Майка такий рапорт: Як здемолювали призначений вами об'єкт, то ворожа сторожа це вчула і пустилася за нами в погоню. Але тому, що це діялось в горах, ворожа патруля не могла з нами легко справитись. Я приказав хлопця вертати до американських позицій, а сам отстав позаді обстрілювати відворот моїх товаришів. Вони бігли що могли, а я спинав ворога около дві години. Як почало смеркати, то ми з товаришем також пустилися бігти в сторону наших позицій, але нас захопила ніч і ми згубилися. Ніч була дуже темна і ми не могли ні компасом послугуватися, ні по звіздах орієнтуватися. Розуміється, що ми йшли і думали, що вертаємо до своїх, але чи це було так, то тільки Бог Святий знав. Доперва на другий день показалося, що ми находимось далеко на ворогій землі і між ворожими людьми. Мій товариш сказав, що буде краще, як ми розлучимось і пішов іншою дорогою. Я отстав серед арабів сам як сирота. Вже думав, що пропаду, бо треба знати, що

араби сприяють фашистам. Однак я вирішив не датися. Днями я ховався в горах, а ночами то йшов, то біг в сторону наших позицій. Як фермер, я трохи розуміюсь на звіздах і вони були моїм дороговказом. Одного разу я чувся дуже змучений, найшов невеличкий лісок, сховався і заснув в нім. Спав довго і солодко. Я збудився аж перед заходом сонця; слухаю, щось шелестить. Я взяв карабін в руки, підходжу і дивлюсь, а то бик. Можете собі уявити, яким я чув себе щасливим.

По довгих і небезпечних кодах я був дуже змучений і голодний. Треба було якось зговоритись з арабами. Я не знав, як саме до них підходити, бо фашисти провадили між арабами свою пропаганду і настроїли їх до нас вороже. Правду кажучи, я боявся попасти в арабські руки і терпіти голод доки міг. Нарешті дійшло до того, що я мусів купити в арабів хліба. І знаєте, що я зробив? Я вдав італійського вояка, що збився з дороги. Не знаючи ні одного слова італійської мови, я на кожне питання відповідав Муссоліні. Деякі араби підозріло дивилися на мене, але що я платив за двадцять яєць по двіста франків, то вони нічого не казали. Тільки військові раз мене підглянули і я мало що не попався. Ім або хтось передав, що в околиці находиться якийсь підозрілий італійський вояк, або може самі підглянули, але як почало смеркати, то біля мене відкись з'явився цілий трок фашистів, які негайно повискаливали і пустились за мною. Їх було зо двадцять, а я сам. Я думав, що мені вже буде кінець, але рішив боротися. Я впав на землю і припустивши нападаючих фашистів на віддалі сімдесят ярдів, почав обкидати їх рючними гранатами. Фашисти, здається не сподівалися, що в мене є зброя і амуніція. Втекли, забираючи з собою двох убитих товаришів.

Я бачив, що тут непереливний. В околиці находилось багато ворожого війська. Користаючи з ночі, я гнав що міг. Дивився на звізди і йшов в

днів, в перших днях шавів він вже над Західною Україною і над Львовом. Д-р Старосольський не вміг втрутитися на захід, тільки отав на рідній землі, хоч з частих розмов знав, що не мав він ніякого самообрану щодо влади червоних. Чому так зробив та не ратував свого цінного життя? Мабуть як принципіальний демократ та соціаліст впровадив цілого життя не хотів найтис під фашистською владою нацистів. Тому волів на рідній землі стрічати її найгірше.

А то найгірше прийшло дуже скоро. Доходило до Америки вісти, що це кілька місяців по червоним наїзді на Західну Україну виступав перед червоним трибуналом як оборонець української молоді у одним масовим процесі. А потім? Потім була вістка, що його вже вивезли до Туркестану, де "прогресивні" вожді Росії найшли заняття для професора університету — чести завошиленні верблюдів; реакційний царат видно занедадо панькався з "політичними" та це й з професорами!

А потім? Тривожна вістка, що д-р Володимир Старосольський догаряє у концентраційному таборі, відділений від дружини та від двоє своїх дітей теж вивезених на заслання у Туркестан разом зі сотками "визволених" західних українців. А американські земляки тай землячки якось не мали тай до нині не мають кому тай помагати зі старокраєвих українців!...

Чи з нужди, чи з нужди й болю, перестало теж бити серце його дружини Дарії зі Шухевичів Старосольської; рекорд її громадської праці як феміністички, журналістки, піяністки та гуманітарної робітниці такі вимагає окремої згадки на сторінках американсько-української преси.

Тих кілька слів сердечних, тих кілька черт із життя товариша по науковій праці, нехай остане на сторінках хроніки американсько-українського життя як салют над могилою від українсько-католика для українсько-соціаліста, добре зарученого сина спільної Української Батьківщини.

Професор д-р Володимир Старосольський вправ на полі слави за волю України. Дасть Господь, в Українській Батьківщині, вільній від всяких диктатур та чужинських окупацій, спомянуть його краще та торжественніше.

Домашній Фронт

Потреба в фахівцях для воєнної праці

Для воєнної фабрики майже неможливо виконати продукційне завдання без певного роду фахових робітників. Проте є такі фабрики, які все ще не можуть дістати потрібного числа фахівців і тому не можуть використати всіх своїх звичайних робітників.

Брак 11 фахівців на одній фабриці недавно стримав працю 3,000 воєнних робітників і компанія заявила, що наколи не дістане тиж важних фахівців з інших міст, то вона зможе дати працю тільки 65 робітникам. В другім випадку на одній фабриці, що виробляє амуніцію, поширення закладу та підготовчий курс для робітників були спинені з причини браку фахових робітників, серед них 40 машиністів. З причини браку фахових робітників на тих і "інших" фабриках зброя, амуніція та знаряддя, що тепер мали би використовуватися проти ворога на боєвих фронтах, не були вироблені. Як ми не маємо відповідних робітників на відповідній праці та у відповідний час, ми втрачаємо важні воєнні знаряддя так само, як би вони були розбиті японцями або нацистами.

В багатьох громадах потрібні робітники працюють, але не на тій праці, де вони більш потрібні. З ще більшим зменшенням виробництва річей для

цивільного вжитку в 1943 році, тисячі тих робітників мають шукати за воєнною працею. Чим скорше її знайдуть тим ліпше, бо вони потрібні не тільки для того, щоб самі працювали, але також для того, щоб навчали інших, менш досвідчених жінок, молодь. Державні Бюра Посередництва Праці, місцеві, все готові допомогти тим людям знайти важну воєнну працю.

Консерви Цина і сталь потрібні для війни. Тому поява харчів на ринку в тій чи іншій формі, між іншими факторами, залежить від можливості вживати метал для консервування і тим чи харчі є сезонні чи ні. Коли можна дістати свіжі овочі та ярину з ферми, буде менше потребуватися їх в консервованій формі.

В 1943 році, фабриканти, що виробляють консервовані юшки, можуть вживати майже необмежену кількість металу для консервування сезонних продуктів, таких, як з гороху, шпінату, спаржі, помідорів. Але такі супи як з курки, риби і тому подібні, можуть консервуватися тільки три-чверті стільки, як виробляли за 1942 рік. Не будуть вживатися металові бляшанки для пакування солонини та різного мяса для цивільного споживання тому, що консерви особливо відповідні для відсилення нашим збройним частинам за морем та для постачання по "ленд-ліз" союзникам.

Ось тому господаріні будуть менше купувати зупних консерв, а будуть самі варити, як це звичайно робили господаріні попередньої американської генерації. Більше буде споживатися свіжих овочів та ярини. Консерви можна буде купувати по купонах. Скільки можна буде дістати на купон буде залежати від того, скільки тих консервів буде.

Доктор Джордж Баїр, начальник Медичного Відділу Бюра Цивільної Оборони, заявив, що медична обслуга буде найкваліфікованіша під час, і багато років після війни. Не буде "люксової" медичної обслуги, до якої американці звикли. Не буде одна або дві порки обслуговувати тільки одного хворого, коли стан здоров'я того не вимагає, вона може обслуговувати ще й інших хворих в сусідній кімнаті. Не прийматимуть у шпиталі для "відпочинку". Як хорий може прийти до лікаря, не треба його кликати до дому. Проте медичний догляд для цивільних все буде вистарчальним.

Ten Per Cent OF YOUR INCOME should be going into U.S. War Bonds and Stamps

U. S. Treasury Department

ЛЮБКА КОЛЕССА,
світової слави українська артистка, що тепер є професоркою в Музичній Консерваторії при Торонотському Університеті, виступить в Нью Йорку, в Таун Гол, дня 21. лютого б. р. з власним концертом. Це є перша нагода почути знамениту артистку хоч частини американських українців. Є вона дочкою проф. Олександра Колесси, що був за Австрії професором української літератури на університеті у Львові, а потім професором і кількарзовим ректором Українського Вільного Університету в Праці, а теж і професором на чеському університеті.

Випродаж Книжок

ІСТОРИЧНІ, СЕНЗАЦІЙНІ І ВОЄННІ Оповідання.

Як стати героєм	Злучених Держав	\$ 30
Українсько-Англійська Кухара	(Cook Book)	\$ 75
Косач Юрій: Сонце в Чигирині	Повість про декабристів на Україні.	\$ 1.25
З постання і примикання	М. Голубця, Бронь. 50 ц. Опр.	\$ 1.25
Наваго Святий (Павлін Свєтлицький)	Степові оповідання з передмовою М. Голубця. Опр.	\$ 1.25
Матієв В.: Зачарований годинник		\$ 20
Опальський Юліан: Іду на вас, Історична повість.	Опр.	\$ 1.25
Опальський Юліан: Золотий лев.	Оповідання	\$ 30
Підмогильний В.: В епідемічному бар'яці.	Нарис. Ней нарис молодого талановитого автора малює як неможна краще атмосферу, в якій живе сучасне покоління на Україні	\$ 30
Поліщук К.: Гуляйпільський батько.	1—11 том. Опр.	\$ 1.25
Приймак Михайло: Кетинь.	Картина з Лемківщини	\$ 30
Рогова О.: Син гетьмана.	Іст. роман з часів Б. Хмельницького. Опр.	\$ 1.25
Сімович Василь д-р: Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній наuczі.	В полат. опр.	\$ 2.50
Толстой Лев: Вродження.	Два томи в 3-ох частинах	\$ 2.50
Українка Леся: Жаль.	Повість	\$ 45
Українка Леся: Над морем		\$ 30
Українка Леся: Призирь-розмова		\$ 45
Франко І.: Моїсей.	Четверте видання з передмовою Франка І.	\$ 1.25
Франко Іван: Захар Беркут.	Автор малює історичну наваду татар на селі в Карпатах, якого мешканці не лише потрапляють оборонитися, але й побивають зовсім татарську орду та сплювають дальній похід татар	\$ 1.50
Франко Іван: З вершин і низин.	Збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку "Звітає листя" й "Велікі роковини". У біографічній нарисі Івана Франка (написав Василь Вервилюк) є 14 ілюстрацій. В опр.	\$ 2.25
Шенченко Тарас: Кобзар.	з портретом автора, сторін 707, оправлений	\$ 2.50
Шенченко Тарас: Твори Тараса Шевченка.	в 5-ох томах, в опр.	\$ 60.00
Магичі штуки для розгадки старих і молодих		\$ 20
Про плекання і лічення домашніх звірят.	Практичний порадник	\$ 25
Вовчок Марко: Маруся.	Повість	\$ 45
Біч Рікес: Залізний шлях.	Повість з англійської. Опр.	\$ 1.00
Біч Юрій: Пасом Амазонки (La Amazona).	На укр. мову переклав М. Кошів. В двох частинах. 1 і 11 част. Опр.	\$ 2.00
Душко Ф.: Гаум.	Оповідання	\$ 35
Монкевич Борис: Чорні Запорозжя.	Зимовий похід і остання кампанія Чорних Запорозжя. Я є сезамом в ілюстраціях. Опр.	\$ 1.25
Чайковський А.: Одинок.	Опр. з життя холостячої швакці. Бронь.	\$ 80
Франко Іван: Лис Микита.	З літературним ілюстраціями	\$ 80
Ф. С.: Брамець морського опришка.	Іст. оповідання	\$ 35
Чайковський А.: За сестрою.	Оповідання з козацької старини з ілюстраціями, саме видання	\$ 50
Чайковський А.: Побратим.	Іст. повість. Опр.	\$ 1.00
Чайковський А.: Не було шихою.	Історія одної парцелії. Оповідання з галицького життя	\$ 25
Чайковський А.: На ухадах.	Істор. повість в двох частинах	\$ 90
Чайковський А.: Корнішук.	Три томи	\$ 1.25
Чайковський А.: За силу сонця.	Фант. оповідання. Опр.	\$ 1.25
Франко Іван: Оповідання.	Зміст: Малій Мирон, Грицева шкільна наука, Оловень, Борис Гроб і інші	\$ 65
Чехов А.: Оповідання.	Переклад О. Бабія	\$ 25
Філіппак І.: За Сан.	Іст. оповідання, 2 томи	\$ 40
Кисілевська О.: Швайцарія.	Короткі смальні уяві про Швайцарію. В їїй книжці є багато оригінальних фотографічних знімків, так, що кожний може з неї довідатися багато про життя у Швайцарії і її промисл.	\$ 2.00
Філіппак І.: Будівничий Держави.	Історична повість з XII віку. Бр.	\$ 70
Філіппак І.: Братня любов		\$ 75
Яворський І.: 1,000,000 Галицької Армії		\$ 50
Самчук У.: Волинь.	Том I. Куди тече та річка. Бронь.	\$ 1.50
	Том II. Війна та революція. Бронь.	\$ 1.75
	Том III. Батько і син. Бронь.	\$ 1.50
Дойл К. (7 книжечок): 1. Душогубство в Абей Грондзі. 2. Пестра Стяжка. 3. Захований Клейнод. 4. Чоловік з Близною. 5. Вігінтий палець. 6. Шість Наполеонів. 7. Танцюючі фігури		\$ 75

УВАГА: З причини малої кількості примірників, просимо замовляти тільки ці книжки, що є подані у повнім оголошенні.

Замовлення разом з належністю слати до:
"СВОБОДА"
P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

Пам'яті Професора д-ра Володимира Старосольського (1878-1942)

(Докінчення зо сторони 2-го)

дних справ і з придніпрянською еміграцією. опинився в Празі, де розвивув незвичайно рухливу та корисну наукову та науково-організаційну діяльність, працюючи як професор Українського Вільного Університету в Празі, та як професор Подкарпатської Господарської Академії. У тім часі появляються цінні його наукові твори "Теорія Нації" і "Держава та Політичне Право".

Адвокат - оборонець української революційної молоді...

На еміграції перебував д-р В. Старосольський так довго, як довго сподівався, що зможе корисно працювати для української нації. Колиж сподієрті, що його емігрантське життя стає безужиточним, вертає до краю та береться знов за адвокатуру. Величезне правничє знання, високо культурна та все гідна поведінка й в обличчі противника, глибока ідейність зеднали для д-ра Володимира Старосольського загальною симпатію не тільки українського громадянства, але також пошану серед противного польського табору. Обороні Володимира Старосольського, що все пила не тільки з розуму, але й глибини серця, прислухувалася часто ціла галерія правників польської та жидів; студенти правничого відділу львівського університету нерідко приходили, щоб взоруватися колись на його судових виступах.

Як оборонець, майже постійно в українських політичних процесах, він переживав з молоддю цілу трагедію, він до глибини душі все відчував нещастя родини як ніякий другий адвокат; не заробіток адвоката, тільки громадська справа та добро клієнта були у нього все на першому місці; тому деколи приходилося йому боронити неодоного клієнта теж безкорисно.

Рідко культурна людина...

Життя та тверда дійсність Західної України запрягли його до важкого вола національної праці адвоката - оборонця в політичних процесах, хоч його духовність все потягала його у бік теоретичних, наукових заінтересувань, для яких на ділі був у нього цілком ривий брак часу. Всежтаки

він постійно мав заінтересування для життя академічної молоді чи то як діяльний член управи Товариства Прихильників Освіти, чи як прелегента.

Він теж ніколи не відставав від Наукового Товариства ім. Шевченка, якого був дійсним членом, немов відчуваючи, що зробив би собі кривду, колиб опустив одно чи друге засідання Історично-Філософічної Секції, до якої входив як вчений соціолог та правник. "А чи буде нині проф. Старосольський" — питає директор Секції, відкриваючи засідання. "Напевно прийде, говорив, що приїде й то може точно", відзивався хтось з присутніх. Почувши слово "точно" усмішка перехолила по обличчях, бо кожен знав, що д-р Старосольський мусить трохи спізнитися. Засідання триває вже й годину, а тут тихесенько відхиляються двері; дитячка з кожного заволовуюча усмішка на інтелігентнім лиці, пооранім вже роками важкої сумлінної праці в службі нації до тих, що його запригитили.

Спокійно присідає він на найближчій крислі й аж при найближчій передисці клоптіливо виправдується: "Вибачте панове... але прийшла наречена Н. Н., засудженого (іншим разом мама, сестра чи батько), так плакали, що й я мусів... якось треба було їх потиснути та розрадіти..." Н хтось не вибачив д-рови Старосольському, знаючи його правдиве братолюб'є!

А як мав д-р Старосольський вільну хвилину, так вечором, після вечері, забігав на святоюрську гору на розмову; так, на розмову двох правдивих культурних людей, обох ідеалістів в житті... Це була розмова католицького єрарха, Митрополита Андрія Шептицького та... соціаліста, професора д-ра Володимира Старосольського. Вірю, що Митрополит Андрий горячо бажав би був бачити ще д-ра Старосольського на розмові, коли той кінчив як каторжник у большевицькому концентраційному таборі в Туркестані...

Стрінете д-ра Старосольського на вулиці, на стрічу вам завжди та сама, характерністична, майже діточа усмішка; неможливо було йому не заговорити до вас та не підпровадити хоч пару кроків. Зірвався буревій нинішніх

УВАГА! НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
УКРАЇНСЬКЕ ТОВ. „ПРОСВІТА“ В НЬО ЙОРКУ, Н. Й.
з приводу свого 35-літнього існування і діяльності

ВЕЛИКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

В НЕДІЛЮ, 7. ЛЮТОГО (FEBRUARY 7, 1943)
В ST. GEORGE'S PARISH HALL, 217-19 E. 6th ST., NEW YORK CITY

Початок концерту в годині 4-тій пополуночі.
В концертній програмі беруть участь: Хор Церкви св. Юрія під проволком п. Т. Онуфрїка; п. Марія Соція, приміщана оперних театрів; п. Мирон Шандорський, баритон; д-р Антін Рудницький; асемблєм п. Стефан Ярема і інші. — ПО КОНЦЕРТІ БАЛЬ. — Музика п. Я. Сігнєра.

Вступ на концерт 75 ц. На баль в годині 8-мії 50 ц.
Для звелічення цього свята Укр. Тов. „Просвіта“ запрошує українські організації і всіх українських громадян. — Буфет під власним зар'ядом товариства. Комітет.

УВАГА! ФІЛАДЕЛЬФІЯ І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
СТАРАНІМ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ДРУЖИНИ У. Н. СОЮЗУ

МОЛОДЬ

владітовує

П'ЯТИЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 6. ЛЮТОГО (FEBRUARY 6, 1943)

В ГОД. 8. ВЕЧІР, В УКРАЇНСЬКІ ГАЛІ, 849 П. ФРЕНКЛІН УДЛ.
Запрошуємо сердечно місцевих і подвійських членів Союзу і інших українських громадян міста Філадельфії прийти на цей наш баль. На баль будуть пригварити дві оркестри: п. Н. Балаченського і п. М. Черкаса. За добру й веселу забаву ручити. Комітет Спортової Дружини У. Н. Союзу.

Проф. Микола Чубатий.

Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні

(Картини нової історії українського народу).

29)

13. Виховання та шкільництво. (Продовження).

Професійні школи та технікуми ще більше зросійщено. Привернули в Україні шоправда давній устрій університетів, який був досі незмінний у Росії, себто інститути знов получено в університети, однак ті університети стали вже в більшості російські, а навіть взагалі університети „Української Республіки“ піддали під владу комісара освіти „братньої“ російської республіки. Скоро стали повертати часи подоби як за царату, але тільки подоби, бо за царату таки не було того „агелда хоронителя“ на університетах, що звався політичним комісаром, не було комуністичних ячеек.

Однак радянська школа з українською чи російською мовою навчання з усею своєю системою безбожництва та ворожої постави до українського національного життя, була тільки одним із засобів винародолювання української дітвори та відірвання її від рідного національного пня. Другим засобом були виховні організації при школах, що оварми павутиннями охоплювали дітвору від вчасного дитинства до молодого віку. Вони ставали школою практичного безбожництва, школою російського патріотизму, укритого під пустими фразами про добро пролетаріату, про солідарність видуманого неіснуючого „Радянського Народу“.

Російський наряд все представлявся там як обовязково „старший брат“, а російська мова як якась краща культура, мова, до якої від дитинства треба набирати поваги, супроти якої рідна українська мовою, мало що іншого, як було за царату, до мови пастухів.

Там теж молодь вчилася нової більшовицької етики, що все добре, чого вимагає комуністична партія. Донос на рідного батька, видання рідної мами в руки ГПУ. Це все мало бути етичне і згідне з пролетарською етикою. Починаючи від організації дітей наймолодших так званих Жовтених, проходили криз організації підрастачоючої молоді так званих Піонерів, велася молодь до Комсомолу (Комуністичний Союз Молоді), звідки вже була пряма дорога до кандидатів комуністичної партії. Систематично відбувалася там перерібка людської душі, відчужування від рідного народу, сліпе задивлення у месіанізм великого радянського народу з рівночасним переконанням молодого покоління, що Советська Росія це рай пролетаріату на світі, а все довкруги, в капіталістичних державах, це одна неволя та пекло робітника і селянина. Ось джерело звідки витворився той фанатизм молодого комуністичного покоління. Числяться слід ще з тим, що словянська душа склонна все до чуттєвого підходу приймає ту науку глибоше ніж раціоналістично наставлені народи заходу.

Так звана Українська Радянська Соціалістична Республіка не обіймала цілої української території в границях Советської Росії, навпаки москалі обтяли ту територію здорово з усіх сторін так, що в границях Російської Федеративної Советської Республіки, отже поза Советською Україною лишилася суцільна українська територія дещо більша як під Польщею з населенням біля 4 мільйонів українців. Ті українці не існували офіційно в житті червоної Росії, бо тільки на одній Кубанщині було кільканайцять десятків початкових шкіл з українською викладаючою мовою, останні мільйони українського населення навіть комуністичну освіту діставали в російській мові. Зрештою і до тієї проблеми комуністи винайшли такий самий підхід як поляки на Лемківщині, що працювали над винаходом окремого лемківського народу і лемківської мови. Наркомос російської республіки товариш Луначарський (зросійщений малорос) 1926 року висказав погляд, що на Кубанщині требаб вчити, кубанською мовою в початкових школах, а потім можнаб переходити на російську мову. А що сталося то 1926 року, то виходило, що польський міністер Перацкі, творець „лемківського народу та лемківської мови“, вчився таки у Луначарського, а не навпаки.

Світова війна застала Галичину в стані розбудови свого шкільництва та виховних установ, поступаючи серед трудностей з боку пануючого польського елемента все таки з кожним днем наперед. Біля дві пів тисяч українських народних шкіл, 18 державних та приватних гімназій, 3 вчительські семінарії, та 8 кафедр на львівській університеті, це був початок та основа до дальшого розвою. Заложення українського державного університету мало бути тільки kwestією місяців. По короткій російській наваді на Галичину прийшов відплив московщини аж упав кордон поміж Галичиною та другою частиною Західної України — Волинню, Поліссям та Холмщиною з Підляшсям.

Навіть серед воєнної хуртовини в роках 1916—1918 повстає й там мережа українських народних шкіл завдяки освітній праці Українських Січових Стрільців та так званих синьожупаників, себто українців полонених в Німеччині, перетворених у військові відділи. Число українських шкіл на західно-українській території дійшло тим способом до трьох тисяч.

За короткий час української влади над Західною Україною зросло тільки число українських гімназій до 30, полишаючи національним меншинам полякам та жидам число шкіл відповідне до їх чисельного відношення в Західній Україні. Однак виховна справа на Західній Україні основно змінилася з приходом чужого, польського володіння.

Так як більшовизм під покришкою комуністичної ідеї приніс Східній Україні культурну перевагу московщини та асиміляцію українського населення через школу та звя-

ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО РІЖНОМОВНИХ ГРУП В СПРАВІ ДОПОМОГИ А. Ч. ХРЕСТОВИ.—Бачимо перед собою мисис Дейвід Челинор, голову езекутивного комітету ньюйорської філії А. Ч. Хреста, як промовляє до видавців і редакторів газет, видаваних не-англійською мовою, заявляючи, що без їх допомоги акція її філії булаб неможлива. На ліво сидить Едвард Корсі, бувший еміграційний і натуралізаційний комісар, а з правого боку бачимо Джеймса М. Сесла, голову пропагандного бюро в кампанії А. Ч. Х. в Нью Йорку в 1943 році. Всі бесідники заявляли, що ріжномовні групи є дуже патріотичні, а не-англійські газети помагають урядові в воєнних зусиллях більше ніж ті, що виходять англійською мовою. На нарадах в готелі Бріворт був теж і представник „Свободи“.

Зі школою виховні установи, так само польське панування над Західною Україною вибрало виховання та школу за головний засіб до сполучення українського населення автохтона того краю. Подібно як більшовики в Східній Україні, поляки в Західній Україні поступають з переводженням своїх плянів ступнево, скриваючи їх навіть, як у шкільним законі Грабського, під плащиком народного палебситу; треба було числитися з національною свідомістю та опором населення.

Всеж таки польонізація існуючої цілої виховної системи при рівночаснім загамовуванню творення нових установ українського національного виховання поступало скоро, а рік 1930, рік першої паціфікації в Західній Україні погіршив стан української виховної справи так вамо як кінець „українізації“ та процес Спілки Визволення України у Східній Україні. Нові закони

в ті справі та адміністраційні практики з дня на день ставили українським родичам та виховникам куди тищі обставини, в змаганнях зберегти українську дітвору для українського народу. Всеж таки і по 1930 р. можливости зберегти українську дітвору для української нації та заховати в ній привязання до всього, що рідне, були куди більші в Західній Україні під Польщею, ніж в Східній в „Українській Республіці“.

Якби не було, але тут лишалася вільна праця доми, церкви, „Рідної Школи“ все ще рідної, хоч обмеженою у своїй праці спорту та інших виховних засобів, чого не було при більшовицьким режимі. В результаті всі ті чинники разом взяті потрапили таки успішно неутралізувати винародолюючі впливи польської системи державного виховання.

(Дальше буде).

MAKE EVERY PAY DAY BOND DAY

JOIN THE PAY-ROLL SAVINGS PLAN

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

При канадійським летунстві.

Іван Кибало, молодий американський громадянин українського походження, вже кілька літ тому, ще як Америка не була у війні, вступив до канадійської королівської повітряної фльоти, щоби взяти участь у війні по боці, по котрим опісля станула Америка. Вже був вишколеним летуном ще до війни, бо з природи любив летунство. Тепер він є сержантом в канадійським летунстві. Перед вступленням до війська переживав в Нью Йорку, де належав до ріжних українсько-американських організацій й був активним громадянином. Між іншим, був і є далі членом 204 відділу У. Н. Союзу. Він спровадив до Америки також свою сестру Олену і брата Петра та відразу шисав їх до У. Н. Союзу.

М. Близнак.

ГЕМІЛТОН, ОНТ.

3 діяльності 458 відділу У. Н. Союзу.

Дня 24. січня відбулася загальні річні збори в салі У. Н. О., на яких здав звіт голова Н. Цудний, а секретар М. Сенюк, при звіті перерахував і пояснив ще параграф 50 статута У. Н. Союзу щодо условин до запомиги. Ті звіти, які касієра та контрольної комісії, що ствер-

длаа, що все в порядку, прийнято без жадної дискусії. При виборі урядників поставлено внесок на затвердження на новий рік старих урядників крім касієра, що вихав до другої місцевости. Касієром видрано через акламацію Л. Димчишина. Н. Цудний і М. Сенюк отстали надалі один головою, а другий секретарем. Ухвалено, щоб загальні збори відбувались кожного місяця, та щоб кожний член придбав нового члена до організації. По відсвідуванню канадійського та українського гимну збори замкнено.

М. Сенюк, секр.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Треба нам стати на першому місці.

В Нью Йорку найбільше українців. Тут і є найбільше українських організацій. Є відділи усіх наших головних організацій. Є багато професійних сил. І тому тут повинен би бути осередок усього українського життя в Америці, а принаймні Нью Йорк повинен би бути у тому життю на першому місці. Але так не є. На це склались ріжні причини. Бувало колись інакше і думаю, що й тепер може настати зміна на краще. Є вже Комітет Злучених Організацій міста Нью Йорку. Значить, що є свого роду централа. Й треба нам усім поперти, бо доперва тоді буде якась зміна і зачнеться живша робота. Не можна сказати, щоб і тепер такої праці не було. Так не є. От наприклад є Український Допомоговий Комітет, є Відділ А. Ч. Хреста. Вони далі продовжують працю, а члени далі сходяться до домівки, де радять, як і кому помогти. От наша організація, що збирає на допомогу потребуючим, дала недавно виставу „Ой це ходи Грицю“ в українській галі на шестій вулиці, а людей прийшло стільки, що не було їх де помістити. Ті, що грали, не взяли ніякої заплати, а найбільше потрудилась пані Красносьва. Значить, що є кому шире попрацювати, а тільки треба більше згоди і єдності. Азе як до того довести і яку виставити програму спільної праці, це вже діло Центральної організації.

Тимко Мелешук.

EVERYBODY BUY WAR BONDS

Every dime and dollar not vitally needed for absolute necessities should go into WAR BONDS and STAMPS to add to the striking power of our armed forces.

Think War! Act War! Buy WAR SAVINGS BONDS—at least 10% of your pay every payday!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШЕСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІЙ

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РАДІТИ, ЩО МАЄМО СИНІВ В АМЕРИКАНСЬКІЙ АРМІЇ.

Не були наші свята, 7. січня, такі милі як бувало. Були гарно застелені столи. Були святкові страви. І були коляди. Але бракувало тут сина, там мужа чи брата і т. д. Всі вони в армії. Але тільки подумаймо: в якій армії? Чи це не віха, що ті наші рідні є в такій армії, в армії американській, що борється тепер за таку свободу і волю, за яку так славно проливали кров наші прадіди, козаки-запорожці? Наші воляки — є добрі воляки. От де тільки який прибуде до нас на відпустку, а вже має якусь відзнаку, вже якийсь старшина. А скільки то вже маємо своїх офіцерів? Чуюмо за відзначеного героїського майора, чуюмо і за двічі відзначеного полковника. А всі вони з української крові і не встидяться українського імені. Не одного молодого воляка мову чую, як калічить по українськи, але говорить і ще гордиться, що він з славного українсько-козацького роду! Вони тепер понесуть широко славу українського імені, бо мають нагоду бувати в ріжних місцях і стикатися з ріжними людьми. Тому, щоб не казати, радіймо тим, що якщо треба дітям нашим воювати, так добре, що вони є в американській армії, що боряться за американські ідеали. Те може згодом навіть Україні помогти!

Василь Чернецький, Нью Йорк, Н. Й.

СПРОТИВ НІМЦЯМ У МАРСЕЛІ РОСТЕ.

БЕРН. — За приватним донесенням з французького порту Марсель, де німецька окупаційна влада приказала знищити доми Старого Міста, опір німецькій владі зростає. Видалених зо знищеної ділянки людей уміщено в таборі, серед незвичайно нездорових умовин. Діти не дістають достаточної скількості поживи. У Марселі відбуваються збори для організації спротиву нацистам.

У альзаському місті Страсбургу німецький суд засудив на смерть трьох мужчик і дві жінки, обвинувачених за методичну організацію втечі воєнних бранців й молодих альзатців, покликаних до німецької воєнної служби.

ДИСТАНУТЬ ЗАНАТТЯ

ПОТРІБНО ЧОЛОВІКІВ до ПРАЦІ у ПРАЛНІ. Досвід не вимагаємо. Постійна праця і добрі робітничі условия.

R. H. N. STEEL LAUNDRY, 138 Oakland Ave., Jersey City, N. J.

ПОТРІБНО ДІВЧАТ І ЖІНОК до праці у пралні. Досвід не вимагаємо. Постійна праця і добрі робітничі условия.

R. H. N. STEEL LAUNDRY, 138 Oakland Ave., Jersey City, N. J.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні нежити чоловіків і жінок — Шкіра й кров.

Аналіза крові для подружжого свідства.

Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.

GRamercy 7-7697

Офісові години: 10—8; неділя 11—2

Жінка-доктор до обслуги.

X & Ф. лордскот.—Екзамінація \$2.00

ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК

ВИРІБНИК І ПРОДАВЕЦЬ МЕБЛІВ

“GRANT CIRCLE” UPHOLSTERY CO., Inc.

2469 WESTER AVENUE Near 188th St. BRONX, N. Y.

Має на склад РІЖНІ МЕБЛІ доброї якості, по дешевій ціні!

Telephone: FOrdham 5-4666

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна

383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні так низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАРКРАЩА.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7651

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ

І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.

Tel. Market 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронним в БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬО ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2668

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MErose 5-6577

MRS DALBIN FELL UNDER THE BLOW OF THE CLUB. HER FRIENDS WERE SEIZED WITH FURY. THEY DASHED AT JAGGER.

Пані Далбін упала під ударом палки. Її приятелів опанував гнів. Вони кинулися на Джегера.

THE VILLAIN KNEW HE MUST PREVAIL, OR DIE. "STAND BACK!" HE SHOUTED. "FROM NOW ON I'M BOSS HERE!"

Джегер знав, що мусить перемогти або згинуть. „Відступіть!“ крикнув він. „Від тепер я-тут бос“.

THESE REFUGEES WHO HAD FLED OPPRESSION AT HOME DETERMINED NOW TO DIE RATHER THAN SUBMIT TO BRUTAL DICTATORSHIP!

Ті втікачі, що втікали перед гнетом, тепер рішались згинутьи радше, ніж піддатися брутальній диктатурі.

WITH BARE HANDS THEY SURGED TOWARD THE CUDGEL-ARMED BLACKGUARD.

З голими руками вони кинулися на бандита, озброєного грубою палкоюю.